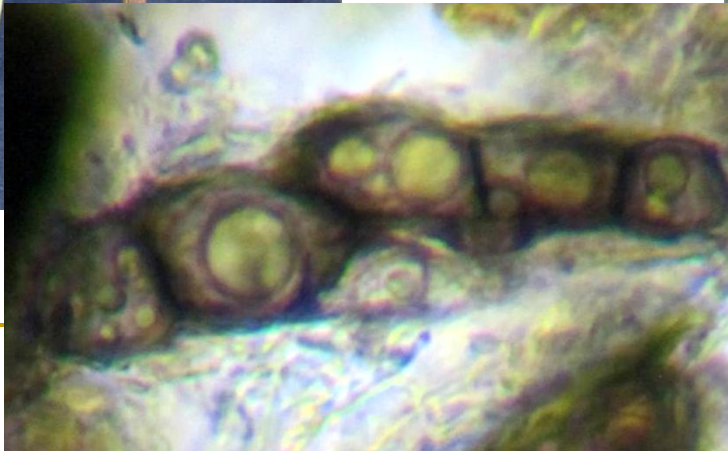

Mycocentrospora acerina

Fusarium solani

Hodnocení výnosových parametrů

Vikýřovice 2012

Datum odběru	Průměrný počet okolíků/rostlin u ks (%)	Průměrná výnos/rostlinu g (%)	Průměrná výnos/okolík g (%)	HTS g (%)
9. 7. 2012				
Zdravé rostliny	81,6 (100)	44,3 (100)	0,54	3,1 (100)
Napadené rostliny	42,5 (52)	20,0 (45)	0,47	2,8 (89)
19. 7. 2012				
Zdravé rostliny	90,7 (100)	54,5 (100)	0,55	3,2 (100)
Napadené rostliny	57,7 (64)	33,6 (62)	0,46	2,3 (72)
25. 7. 2012				
Zdravé rostliny	92,0 (100)	52,0 (100)	0,53	3,1 (100)
Napadené rostliny	75,4 (82)	44,5 (86)	0,45	2,7 (88)

Ochrana kmínu proti kořenovým a krčkovým chorobám

- Chemická ochrana
- Agrotechnická opatření:
  - Výsev zdravého osiva
  - Vhodná volba pozemku
  - Rotace plodin
  - Příprava půdy
- Biologická ochrana

Biologická ochrana – využití antagonistických a mykoparazitických hub

- Rozkládají v půdě klidová stádia patogenních hub (sklerocia, mikrosklerocia, chlamydozspory, oospory)
- Zvyšují a udržují půdní supresivitu
- Celosvětové využití v biologické ochraně rostlin proti škodlivým činitelům
- Zařazení v systému IOR

Biologický přípravek Gliorex

- Registrován jako pomocný rostlinný přípravek (ÚKZÚZ, č. 3411)
- Formulace: WP (smáčitelný prášek)
- Účinná složka: spóry mykoparazitických hub *Clonostachys rosea* f. *rosea* a *Trichoderma asperellum* (CFU min. $5 \cdot 10^7$ /g)
- Účinnost: rozklad sklerocií a mikrosklerocií patogenních hub
- Aplikace: na osivo (100–400 g/100 kg)
do půdy (4 kg/ha)

Sklizeň kmínu

- zrání kmínu nastává v nižších polohách v první dekádě července, ve středních polohách v polovině a ve vyšších polohách koncem července.
- Rostliny se zbarvují červenohnědě a plody světlehnědě.
- V této době jsou nažky tvrdé, tlakem se snadno rozdělují, mají typickou kořenitou vůni a jsou stejnoměrně zbarvené.
- Sklizeň se neoddaluje z důvodu možného poškození jakosti deštěm.
- Zelená barva nažek se během dozrávání mění na světle až tmavě hnědou.
- Snižuje se vlhkost semene z 60ti% na 15%.

- nevhodná je předčasná sklizeň, neboť pektinové látky v pletivu poutek nedovolí oddělení jednotlivých nažek. Narušováním nažek při výmlatu dochází ke ztrátám na silici
- sklízecí mlátičkou – správně seřizeny mlátící buben (otáčky, mezera), seřízení sít a ventilátoru

Posklizňová úprava

- okamžité sušení na vlhkost 13- 15 %
- skladování tak, aby nedošlo k úniku silic zahříváním, případně k jinému poškození
- posklizňová úprava musí odpovídat požadavkům na kvalitu

- kmín obsahuje přibližně 2-7 % silice (odrůda, prostředí, ročník)
- specifika českého kmínu (karvonu : limonen)
- metody extrakce (destilace vodní parou, CO₂)
  - zákon o potravinách metodu extrakce neudává
  - lékopis metodu extrakce udává a popisuje
  - výsledky analýz se mohou lišit až o 10 %! (mletí, drcení vzorku...)

POŽADAVKY NA KVALITU KMÍNU KOŘENNÉHO

vzhled	nažky vyztálé, vyvinuté, podlouhlé, na povrchu žebernaté, mírně zahnuté, zdravé, nenapadené chorobami a nejevící znamky kažení, i se stpečkami neoddělenými od nažky
barva	světle hnědá až tmavě hnědá
chuť	kořenná
vůně	typická, bez cizích pachů
vlastní příměsi	nejvýše 2,5 %
příměsi rostlinného původu	nejvýše 2,0 %
minerální nečistoty	nejvýše 1,5 %, nebo písek do 1,0%
vlhkost	nejvýše 13,0 %
silice	nejméně 2,8 %
popel	nejvýše 7,0 %

Historie šlechtění kmínu u nás

- na našem území se objevily větší polní kultury ve 2. polovině 19. století a to zejména na Čáslavsku, (import osiva holandských kmínu - pan Havelka).
- Později se toto osivo rozšířilo jako krajová odrůda Ronovský. Tuto odrůdu dále šlechtil na Mělnicku pan Hokeš a byly vyšlechtěny odrůdy kmínu Hokešův (reg. 1935), Moravský (reg. 1941) a Český (reg. 1952).

- první domácí odrůdou intenzivního typu byla opadavá odrůda Ekonom (registrace 1964).
- v roce 1978 byla u nás registrována první **neopadavá** odrůda kmínu Rekord (porost mohl nechat plně dozrát a sklízet sklízecími mlátičkami bez nebezpečí velkých ztrát vzniklých opadem nažek před nebo během sklizně). Později odrůdy Prochan (reg. 1989) a *Kepron* (reg. 1996). Uvedené odrůdy jsou **dvouletého** charakteru.
- ve Společném katalogu odrůd druhů zemědělských plodin Evropské unie zapsáno 11 odrůd kmínu kořenného, z toho jsou 2 odrůdy českého původu (www.ukzuz.cz).

Registrované odrůdy kmínu kořenného v ČR

1. **REKORD (1978)**: počátek šlechtění v roce 1962 v Č. Bělé ozářením osiva odrůdy Ekonom 18 000 r na gamacelu. Následovala selekce na neopadavost nažek. **Neopadavý** typ **dvouletého** kmínu kořenného.
2. **PROCHAN (1990)**: Výchozím materiálem byla holandská odrůda Bleija. Suchá semena byla ozářena dávkou 3 000 r. Z nejlepších kmenů byla vytvořena populace. **Neopadavý** typ **dvouletého** kmínu kořenného.
3. *KEPRON (1994): výchozím materiálem je stejně jako u Prochanu odrůda Bleija ozářená dávkou 3 000 r s následujícím výběrem rostlin odpovídajícího typu. Během tříletého zkoušení dosáhl Kepron v průměru o 11 % vyšší výnos než kontrolní odrůda Rekord (HÁJEK, 1996). Odrůda Kepron je také **neopadavý** typ **dvouletého** kmínu kořenného.*

BLEIJA (1972): první zahraniční neopadavá odrůda, která vznikla na základě selekce na nepřítomnost oddělovací vrstvy ve stopkách poupat, květů a plodů. Postupným výběrem a křížením vzniklo 12 rodů, které tvořily základ neopadavé odrůdy Bleija, která byla v roce 1972 zařazena do oficiálního seznamu doporučených odrůd v Holandsku (NEMÉTH, 1998).

Krátce z historie kmínu v Agritecu

Foto 5: Zaplevelený porost kmínu

Foto 6: Chemická ochrana kmínu na pokusných parcelách

- Pesticidní pokusy od 70-80. let minulého století (herbicid Afalon, odrůda Rekord (1978))
- Začátek šlechtitelské práce na kmínu v roce 1995
- V prvních letech pouze kmín se standardní délkou, později i se zkrácenou délkou vegetační doby
- ✗ Z maximálních ploch 8120 ha v roce 1996 plocha kmínu klesla na 1950 ha v roce 1998. V posledních letech se plocha pěstování kmínu pohybuje v rozmezí 2-3,5 tis ha při průměrném výnos 0,71 t•ha-1
- ✗ Velké rozmezí ve výkupní ceně - od 16 Kč/kg do 70 Kč/kg
- ✗ Nyní (únor 2014) cena kolem 35 Kč/kg
- ✗ Člen sdružení **ČESKÝ KMÍN**

Přehled programů na kmínu

1. Šlechtění kmínu:

- Šlechtění probíhá u 2 variant
  - Kmín se standardní délkou vegetační doby (tzv. dvouletý, registrované domácí odrůdy Rekord (1978), Prochan (1989), ~~Kepron (1996)~~)
  - Kmín se zkrácenou délkou vegetační doby (tzv. kmín ozimý, první registrovaná odrůda **APRIM (2014)**).

A/ fetotypová selekce – pozitivní / negativní

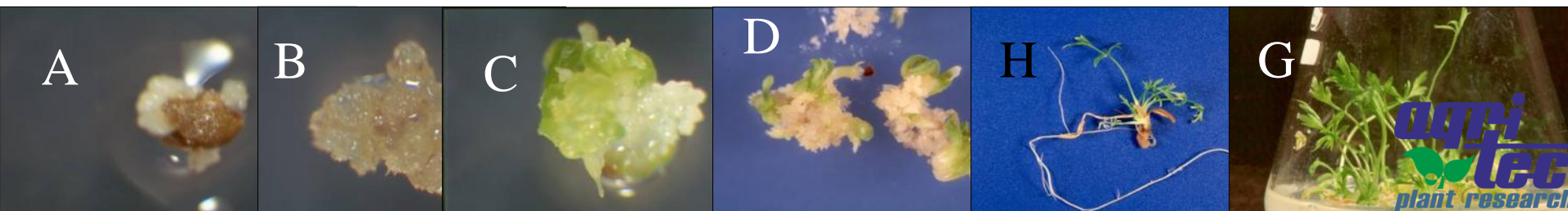
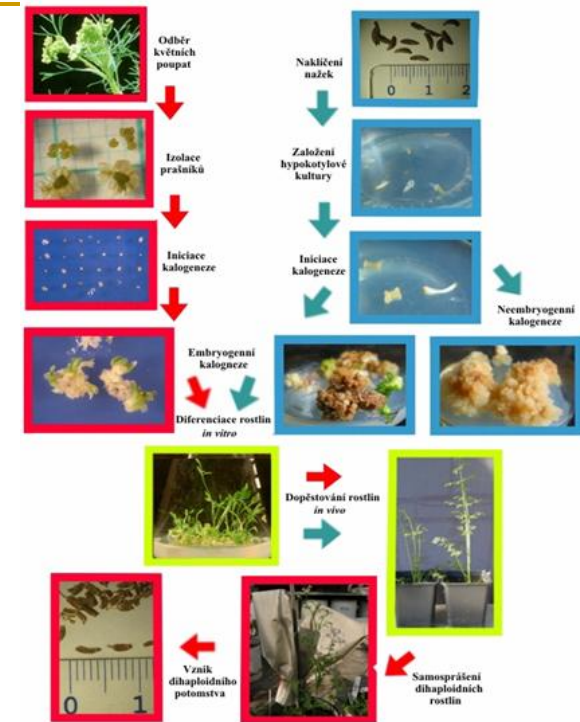
B/ vynucené samosprášení – využití technických izolací pro samosprášení

Získané materiály jsou využity jako základ pro tvorbu nové odrůdy.

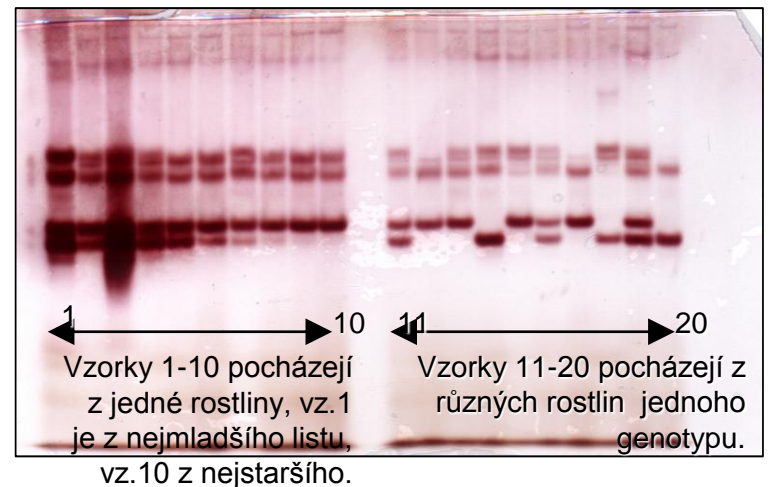
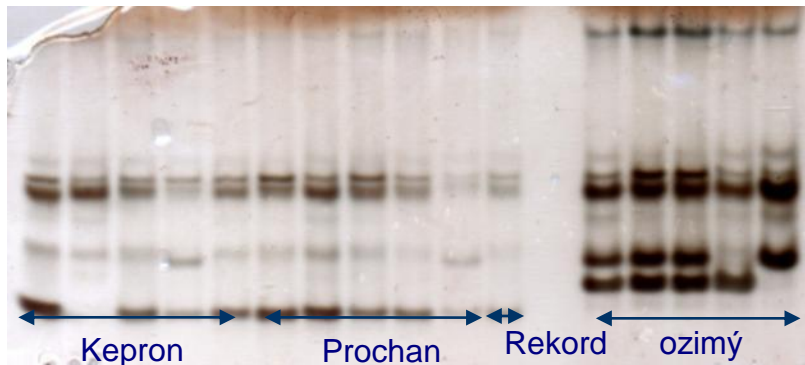
2. kultivace kmínu in vitro:

- kultivace kmínu in vitro jako předpokladu pro vývoj techniky prašnickové a mikrosporové kultury a tvorby dihaploidů.
  - metodika tvorby DH mrkve byla vzorem pro tvorbu metodiky na produkci DH kmínu
  - aplikace metody prašnickových kultur v polních podmínkách
  - experimentálně ověřována možnost zakládání mikrosporových kultur
-
- ✗ problémem v postupu zůstává produkce osiva dihaploidů (např. 116 genotypů získáno pouze 14 rostlin (a2) dopěstovaných cestou vynuceného samosprášení do semenného stavu (a3 generace). Získané osivo však **není klíčivé** (existenci silných mechanismů, vyhýbajících se samosprášení).
  - ✗ přímá indukce dihaploidů v mikrospových kulturách by mohla předejít tomuto problému (časová náročnost na získání protokolu mikrosporové kultury).

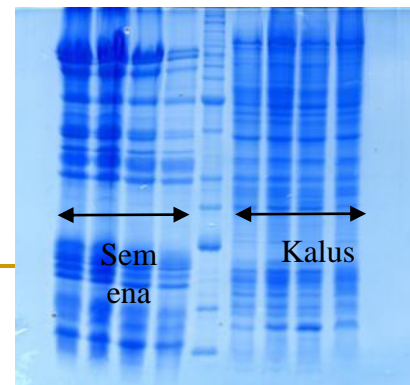

3. markerování kmínu:

- snaha odlišit jednotlivé odrůdy (výhoda pro šlechtitele, pro obchodníky)
- vysoká vnitroodrůdová variabilita
- využití elektroforetických spektrech isoenzymů esterázy
- zatím je možné odlišení forem kmínu (ozimý/dvouletý) a některých samosprašených linií
- vliv stáří hodnoceného materiálu na analýzu

- ✘ Vyzkoušena byla také metoda elektroforetické testování semenných proteinů metodou SDS-PAGE, která se používá pro odlišování odrůd například brambor či obilovin. V případě kmínu však nebyl nalezen žádný polymorfismus jak semenných proteinů, tak celkových proteinů při analýze kalusů.

4. herbicidní ochrana

- Jednoděložné a dvouděložné plevelle
- pokusy různými přípravky, rozdílné termíny aplikací (preemergentní/postemergentní), kmín v čisté kultuře nebo v podsevu (jarní obiloviny, mák, hrách...)
- předkládání návrhů k registraci přípravků
- metodika pěstování Kmínu
- pravidelné přednášky pro pěstitele kmínu (polní dny, semináře)

Metodika pěstování kmínu kořenného

2008

agri
tec

Mendelova
univerzita
v Brně

agri
tec
plant research